

א) סנהדרין ג. ל. פז. ב) נבחרות לו. א. קדושין סד. ע"ש. ד) לקמן מו. ה) נבחרות מו. ו) ויהיה זהו מנין למימר בענין דפגם משפחה וכגון דקאמרי ידעו שמשפחה מ"י ע"ג. ו) ופי' מוס' שס ג. ד"ה לנכח.

תורה אור השלם

ו. ואמר אבי הענין אל הזקנים את בתי נתתי לאיש יהוה לאשה ושקנא: דברים כב טז

גלוין הש"ס

גמ' למה לו קרא כבוד. ז"ק מו ע"ב ג"ה כה ע"א:

מוסף רש"י

ב"ד חצוף. בעניני על תקנת חכמים (סנהדרין א.ה) האשה שאמרה את איש הייתי. ולא היינו מוחזקין בה שעה אשת איש מעולם. וגרושה אני נאמנת. ומותרת להשא (בבב"ב לו. ב) לאיש אסרה. על הכל שאין לו יודעין נמי, וכי אמר היה המינה ליה (קדושין לו. ב) הזה ולא ליבם. אין יבם שזולת שם רע על זכאיו אחי ככלל פסחה זו לטעון בענת בתולת (לקמן מו.)

תוספות ר"ד

תרי ותרי ניהו פי' ועד שלא חתמו אמאי מעידין והוה אין ערער פחות מבי שאין משגיחים בדברי היחיד וכיון שבי' אומרים גולין הוא ואלו אומרים שלא גול הו"ל תרי ותרי וכל תרית הו"ל ספיקא דאורייתא ובספיקא דאורייתא לא אמרינן אוקי גבירא אחזקתיה כדאמרינן לקמן בפירקין וכיון דהאידיא איתוקם שכל יכיל להכשירי מהחמישין ליה ומפקינן ממונא אפומיה הלכך אפי"פ שלא חתמו לא יכיל להכשירי ואי ערער דפגם משפחה גלוי מילתא בעלמא הוא ואפי' משחתמו מעידים פי' ערער דפגם משפחה שאילו השנים שבאו לפסול לא העירו עליו עדות ברורה אלא העירו בכמשפחהו טעמא וכל עבד שהוא פסול לעדות וכל המשפחה הן בחזקת שהוא ספק פסול שמה מורע אותו עבד נולד ואלה מעידים שה איתו מן המספקין דברי לן שמייחוס כשרות הוא בא ואינו מחזיקין את הדינים אלא מוציאים את זה מספק פסול שלא יהיה מספק כשאר כל בני המשפחה והוה גילוי מילתא שיכול להחבר ע"פ אחרי שנוכח אחריו ויתברר אם נולד מן הכשרים או מן הפסולין ובמילתא דעבדי לגלויה לא משקי איש והלכך אפי"פ שחתמו וכן נוגעים בעדות נאמנים דבאיהו עדות אינן נאמנין דברב שלא נוכל להחבר על ידי אחרים כ"א על פיהם כדלקמן משעדין שעשה השוכה שאין מכירין תשובתו אלא אם אבל ייחוס האדם שהוא מילתא דעבדי תשובתו אפי"פ אחרים אפי"פ שהן נוגעים בעדות נאמנים הם. לעולם ערער דגולנות ודקאמרי ודעי' ביה דעשה תשובה שחזיר את הגוילה ואין כאן משום הכחשה הלכך עד שלא חתמו מעידין עליו וחותם ומשחתמו שהן נוגעים בעדות אין מעידין עליו וחותם ע"י כס"ה בערך מ"ד: א"ר זורא האי מילתא מר' אבא שמייעא לי שלשה שישבו לקיים את השטר ומת אחד מהן צריכים למיכתב במוטב תלתא כחזיא הינא וחד ליתוהי פי' צריכים להודיע למה לא חתם הג' שיש לו לך הוא' היה קרובו או פסול ומפני זה לא חתם ובעבור זה האשרתא היא פסולה והמורה

האשה שנתארמלה

פרי וסרי ניהו. כי אמרי לא גול הוה ומהי ולא מתכשר זהכי דקי"ל לקמן בפירקין (דף טו.) אין ערער פחות משנים: **דפגם משפחה.** שהעירו עליו שהוא עבד ועבד פסול לדין ולעדות ק"ו מאשה כדאמר

בפ' החובל (ז"ב פסח.) **גלוי מילתא בעלמא הוא.** משחתמו אמאי אין מעידין עליו מאי חשד נוגע בעדות איכא הכא דבר זה צריכין הן לברר ודבר העשוי ליגלות הוא שיצדקו אחריו עד שיבורר הדבר ואין עדותם של אלו תלוי בהגדתו ואין אלא מגלי דבר בעלמא: **דעבד משוכה.** והשיב את הגולה: ואי לאו רבי אבא דמן עכו. שהזכירה לי לאחר זמן: **שכחסה.** שכחמה: **ומס אחד מהן.** עד שלא חתמו: **צריכין למיכתב כו'. דקיום השטר בשלשה והכחשה שנים חתומין** זו יאמר שבשנים קיימיהו: **זכי כנס ציה שטרך דמן נפק קדמנא ואי דינא מו לא לריד.** דלא מקרי זו דינא כזרי מתלתא: **זי דינא דרבנא אשי.** אורחא דמילתא נקט שהוא היה ראש ישיבה במתא מחסיה צימי רב נחמן כזי יתכן דהוה מרע דשמענא דודאי זי דינא דרב אשי לא עבדין בתרין: **ואמר לנא רבנא אשי.** לאדוקי ליה ולקיימי דכיון דרב אשי גופיה חזקין איהו ודאי לתלתא אמר. ויש מפרשין ואמר לנא רבנא אשי תלתא ניהו ולא נהירא לי דאי רב אשי חד מנהון מאי ואמר לנא דכתבי ציה: **בתני' נשצינ.** לזין העובדי כוכבים: **ועהרה אני.** שלא בעלמא לעובד כוכבים: **נאמנא.** ומותרת לנא: **ואם משניסם בלו עדים.** בגמ' (ב"ב פ"ג מ"ב) מפרש שהיי"א קאי: **גמ' נסמי לאיש אסרה.** לכל העולם דלא ידעינן למאן וכי אמר הזה המירה לו: **שנאמן לאסור אס צמו.** כשהיא קטנה או נערה שצדו לקדשה כדאמר' צפ' נערה שנתפתמה) מנין שאם אמר קדשתיה לפלוני שהוא נאמן לאוסרה על הכל: **אם נסמי נסמי.** אלמא צדידיה תילא נמינה והימניה קרא למימר הכי: **הוה למא לי.** כיון דלאו להפסד שאסר מיעבי ליה: **ולא ליבם.** אם הוילא ינדון כמזילא שם רע ליענש במתא כסף והכי מוכח לקמן בפירקין עברה [מנ:] אמתלא

תוספות ר"ד

תרי ותרי ניהו פי' ועד שלא חתמו אמאי מעידין והוה אין ערער פחות מבי שאין משגיחים בדברי היחיד וכיון שבי' אומרים גולין הוא ואלו אומרים שלא גול הו"ל תרי ותרי וכל תרית הו"ל ספיקא דאורייתא ובספיקא דאורייתא לא אמרינן אוקי גבירא אחזקתיה כדאמרינן לקמן בפירקין וכיון דהאידיא איתוקם שכל יכיל להכשירי מהחמישין ליה ומפקינן ממונא אפומיה הלכך אפי"פ שלא חתמו לא יכיל להכשירי ואי ערער דפגם משפחה גלוי מילתא בעלמא הוא ואפי' משחתמו מעידים פי' ערער דפגם משפחה שאילו השנים שבאו לפסול לא העירו עליו עדות ברורה אלא העירו בכמשפחהו טעמא וכל עבד שהוא פסול לעדות וכל המשפחה הן בחזקת שהוא ספק פסול שמה מורע אותו עבד נולד ואלה מעידים שה איתו מן המספקין דברי לן שמייחוס כשרות הוא בא ואינו מחזיקין את הדינים אלא מוציאים את זה מספק פסול שלא יהיה מספק כשאר כל בני המשפחה והוה גילוי מילתא שיכול להחבר ע"פ אחרי שנוכח אחריו ויתברר אם נולד מן הכשרים או מן הפסולין ובמילתא דעבדי לגלויה לא משקי איש והלכך אפי"פ שחתמו וכן נוגעים בעדות נאמנים דבאיהו עדות אינן נאמנין דברב שלא נוכל להחבר על ידי אחרים כ"א על פיהם כדלקמן משעדין שעשה השוכה שאין מכירין תשובתו אלא אם אבל ייחוס האדם שהוא מילתא דעבדי תשובתו אפי"פ אחרים אפי"פ שהן נוגעים בעדות נאמנים הם. לעולם ערער דגולנות ודקאמרי ודעי' ביה דעשה תשובה שחזיר את הגוילה ואין כאן משום הכחשה הלכך עד שלא חתמו מעידין עליו וחותם ומשחתמו שהן נוגעים בעדות אין מעידין עליו וחותם ע"י כס"ה בערך מ"ד: א"ר זורא האי מילתא מר' אבא שמייעא לי שלשה שישבו לקיים את השטר ומת אחד מהן צריכים למיכתב במוטב תלתא כחזיא הינא וחד ליתוהי פי' צריכים להודיע למה לא חתם הג' שיש לו לך הוא' היה קרובו או פסול ומפני זה לא חתם ובעבור זה האשרתא היא פסולה והמורה

פרק שני כתובות

כב.

תרי ותרי ניהו. פירש צוקוטרכ וכי אמרי לא גול הוה להו תרי ותרי ולא מתכשר זהכי וקשה דהכא אליבא דרב הונא קיימינן דאית ליה (שבעות דף מו:) דז בהא צפני ע'מה ומעידה דאית לן למימר אוקי גבירא אחזקתיה ועוד דלרב חסדא דאמר (שם) צדידי סהדי שקרי

למה לי מודה הכא דהאי גבירא מנילא מתכשר שהרי אס כח אחת מאלו מעידה על אדם אחד שהוא פסול לרב חסדא דחשיב לכו סהדי שקרי לא הימה נאמנת אפי"ג דאין אדם מכחישה וכ"ש היכא דליכא סהדי דמכחשי ללא מהימני וע"ק לר"י דקאמר אי ערער דפגם משפחה גלוי מילתא בעלמא הוא ופי' הקונט' דדבר העשוי ליגלות הוא שיצדקו עד שיתברר הדבר וזהו הימה אין יתברר הדבר לעולם כיון שאלו צ' אומרים שהוא עבד אין כל העולם יכולים להכחישו דמרי כמתא על כן נראה ככר"מ דלא חיירי בעדות דיינין אלא בעדות אחרים וה"פ אם עד שלא חתמו קרא ערער על אחד מהם מעידים שנים מן השוק עליו וחוטם דהוי כאליו שצד צית דין אחר שהכשירוהו ולא בטל וועד המושב וחוטמין משחתמו השנים ולא הספיק השלישי לחמוס עד שקרא עליו ערער צה ערער וציעל וועד המושב של אותו צ"ד אפי"פ שאחרי כן העידו אחרים שהוא כשר כיון שציעל הוא מושב צטל וצריך לחזור ולהשיב צ"ד על כך ערער דמאי אי ערער דגולנותא תרי ותרי ניהו ולא מיפסיל דאוקי תרי צדידי תרי ואוקי גבירא אחזקתיה וכיון דאיגלאי מילתא בעלמא ולא היה פסול דאי לא היה צטל וועד המושב של אותו צ"ד אי ערער דפגם משפחה שאמרנו עליו שהוא עבד ואלו מומינס היה נפסל דליכא למימר אוקי גבירא אחזקה דאם הוא עבד לא היה לו חזקה כשרות מעולם א"כ גלוי מילתא בעלמא הוא דכיון דאיגלאי מילתא דכשר היה מה איכפת לן בזהו ערער ולא בטל וועד המושב לעולם ערער דגולנותא דקאמרי הנך סהדי ידעינן ציה דעבד משוכה וכיון דמורו לקמאי דגולין הוא הוה ערער דידעו ערער וצטל וועד המושב דהואיל ואמת הוא שנפסל לו צחוקת פסלות

עב שנועת

במותב תלתא כחזיא הינא וחד ליתוהי.

פירוש לר"י לכתוב וחד ליתוהי כיון דכתב צדידי צמוטב תלתא הינא ואין חותמין זו כי אם שנים אצל ודאי אם לא כתב וחד ליתוהי כשר מדע מדקאמר ואי כתב ציה זי דינא מו לא לריד ומיירי

תוספות ר"ד

תרי ותרי ניהו פי' ועד שלא חתמו אמאי מעידין והוה אין ערער פחות מבי שאין משגיחים בדברי היחיד וכיון שבי' אומרים גולין הוא ואלו אומרים שלא גול הו"ל תרי ותרי וכל תרית הו"ל ספיקא דאורייתא ובספיקא דאורייתא לא אמרינן אוקי גבירא אחזקתיה כדאמרינן לקמן בפירקין וכיון דהאידיא איתוקם שכל יכיל להכשירי מהחמישין ליה ומפקינן ממונא אפומיה הלכך אפי"פ שלא חתמו לא יכיל להכשירי ואי ערער דפגם משפחה גלוי מילתא בעלמא הוא ואפי' משחתמו מעידים פי' ערער דפגם משפחה שאילו השנים שבאו לפסול לא העירו עליו עדות ברורה אלא העירו בכמשפחהו טעמא וכל עבד שהוא פסול לעדות וכל המשפחה הן בחזקת שהוא ספק פסול שמה מורע אותו עבד נולד ואלה מעידים שה איתו מן המספקין דברי לן שמייחוס כשרות הוא בא ואינו מחזיקין את הדינים אלא מוציאים את זה מספק פסול שלא יהיה מספק כשאר כל בני המשפחה והוה גילוי מילתא שיכול להחבר ע"פ אחרי שנוכח אחריו ויתברר אם נולד מן הכשרים או מן הפסולין ובמילתא דעבדי לגלויה לא משקי איש והלכך אפי"פ שחתמו וכן נוגעים בעדות נאמנים דבאיהו עדות אינן נאמנין דברב שלא נוכל להחבר על ידי אחרים כ"א על פיהם כדלקמן משעדין שעשה השוכה שאין מכירין תשובתו אלא אם אבל ייחוס האדם שהוא מילתא דעבדי תשובתו אפי"פ אחרים אפי"פ שהן נוגעים בעדות נאמנים הם. לעולם ערער דגולנות ודקאמרי ודעי' ביה דעשה תשובה שחזיר את הגוילה ואין כאן משום הכחשה הלכך עד שלא חתמו מעידין עליו וחותם ומשחתמו שהן נוגעים בעדות אין מעידין עליו וחותם ע"י כס"ה בערך מ"ד: א"ר זורא האי מילתא מר' אבא שמייעא לי שלשה שישבו לקיים את השטר ומת אחד מהן צריכים למיכתב במוטב תלתא כחזיא הינא וחד ליתוהי פי' צריכים להודיע למה לא חתם הג' שיש לו לך הוא' היה קרובו או פסול ומפני זה לא חתם ובעבור זה האשרתא היא פסולה והמורה

עין משפט

נד א מיי' פ"ו מהלכות עדות הלכה ז' טו"ש"ע ח"מ ט' מו טע"ף כ': **נה ב מיי' שם טו"ש"ע שם טע"ף כו':**

נו ג ד מיי' שם הלכה ו טו"ש"ע שם טע"ף ט': **נז ה מיי' י"ב מהלכות גירושין הלכה א סגנו עשין ממ טו"ש"ע אה"ע סימן קנב טע"ף ו':**

נח ו מיי' שם טו"ש"ע שם טע"ף ו': **נח ז ח מיי' פ"ח מהל' אסורי ביאה הלכה כ' סגנו לאין קרא טו"ש"ע אה"ע סימן ז טע"ף ד':** **ט ט מיי' שם הלכה כב טו"ש"ע שם טע"ף ו':**

כא י מיי' פ"ח מהלכות אשוח הל' י ופי"ח מהלכות אסורי ביאה הלכה כ' סגנו עשין מ טו"ש"ע אה"ע סימן לו טע"ף כ': **כב ב מיי' פ"ג מהל' נערה נזונה הלכה ט סגנו עשין כה:**

כג ל מ מיי' פ"ח מהל' אשוח הלכה לא סגנו עשין ממ טו"ש"ע אה"ע סימן ז טע"ף ד': **כד ג מיי' פ"ד מהלכות אסורי ביאה הל' י סגנו לאין קרא טו"ש"ע י"ד סימן קפה טע"ף ג':**

תוספות ר"ד

פ"י צריכים לכתוב קודם שהתחממו דקיום שטרות בשלשה והוראה ב חותמים יאמר שבשנים קיימיהו ואי כתיב [בית] הא שטרך דנא נפק קדמנא כד"ד וזו לא צריך דלא מקרי כ"י כד"ד מחמתא. והגואון פי' אם כתבו בפנינו כד"ד הפק שטרך דנא ואפי"פ והאשרתא בטילה לית לא צריך למכתב וחד ליתוהי דסתם כ"י כשרי משמע ולא פסולים ולא קרויבא ומקשינן דלמא כ"י חצוף הוא דאמר שמואל שנים שדנו דיניהם דין אלא שנקרא כ"י חצוף פי' והאשרתא בטילה לית לא כתבא כשמואל אלא כר' אבהו דאמר אין דיניהם דין עבדי כתיב ביה כי דינא דרבנא אשי פי' כ"ד מומחה שברו והמורה פי' אורחא דמילתא נקט שהוא היה ראש ישיבה במתא חמי"י כינו רבנ"י דהוא מרה שמעתתא ובוראי כי דינא דר' אשי לא עבדי בתרין ומקשי' דלמא כ"ד דר' אשי כשמואל ס"ל ואין הלכה כמותן ומהדר עבדי בתרין ומקשי' דלמא אשי פי' רב אשי צוה לנו להזקק לו וכיון שע"פ ר"א עשו בוודאי בי ג' היו דר"א לא טעה ברשומאל לית הל' כותיה וכ"ש במוטב כחזיא הינא דהו חתמא כחזיא הינא דהו ליכא למיחש לא לרשומאל ולא לקרוב ופסול שחותמים עליו ואין צריכין לומר וחד ליתוהי והשלישי לא אבל אם חי צריך לחתום שלא יאמרו השנים שהעירו בפניהם חתמו והשלישי לא העירו בפניו ומש"ה לא חתם והאשרתא בטילה: **בתני' האשה שאמרה אשת איש הייתי וגרושה אני נאמנת** שהפה שאמר הוא הפה אמרה אשת איש אני וחורה ואמרה פנויה אני אינה נאמנת ואם נתנה אמתלא לדבריה נאמנת ומעשה באשה אחת שהיתה גדולה בניו וקפצו עליה בני אדם מקודשת אני לימים עמדה וקדשה א"ע א"ל חכמים מה ראית א"ל בתחלה שבאו עלי בני אדם שאינם מהוגנים אמרתי מקודשת אני עכשיו שבאו עלי בני אדם שהן הגונים לי עמדתי וקדשתי את עצמי וזו הלכה העלה ר"א שר הבירה לפני חכמים ואמרו אם נתנה אמתלא לדבריה נאמנת בעצ מנייה שמואל מרב אמרה טמאה אני פי' נדה וחורה ואמרה שטררה אני מהו א"ל אף בו אם נתנה אמתלא לדבריה נאמנת: